

Resultaten onderzoek 'Kinderen en geld'

Februari 2015

Inleiding

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) organiseert ieder jaar in 'De week van het geld' gastlessen voor kinderen op basisscholen, verzorgd door managers van de deelnemende banken. De gastlessen van 'Bank voor de klas' hebben als doel om kinderen te leren (beter) om te gaan met geld.

Voorafgaand aan de gastlessen van 2015 heeft NVB een onderzoek uitgevoerd over kinderen en geld, waarbij nader is ingezoomd op enkele aspecten van de financiële educatie van kinderen (o.a. hoe leer je over geld, wat weet je allemaal over goed omgaan met geld). Na een kwalitatieve voorfase, met groepsgesprekken met leerlingen en leraren in klas, volgde een online enquête.

Aan dit kwantitatieve onderzoek namen 266 kinderen van 10 t/m 12 jaar deel, gerecruiteerd vanuit een representatief internetpanel (de recrutering verliep via hun ouders). De steekproef vormt een representatieve afspiegeling van kinderen in die leeftijd in Nederland. In dit document worden de belangrijkste resultaten van de online enquête weergegeven. De resultaten zijn verkregen middels het panel van DVJ Insights (Noviodata).

1 Achtergrondgegevens deelnemers

51% jongens, 49% meisjes, allen hebben de leeftijd van 10 t/m 12 jaar

Grote steden	7%
West-rest	36%
Overige gebieden	58%
Totaal	100%

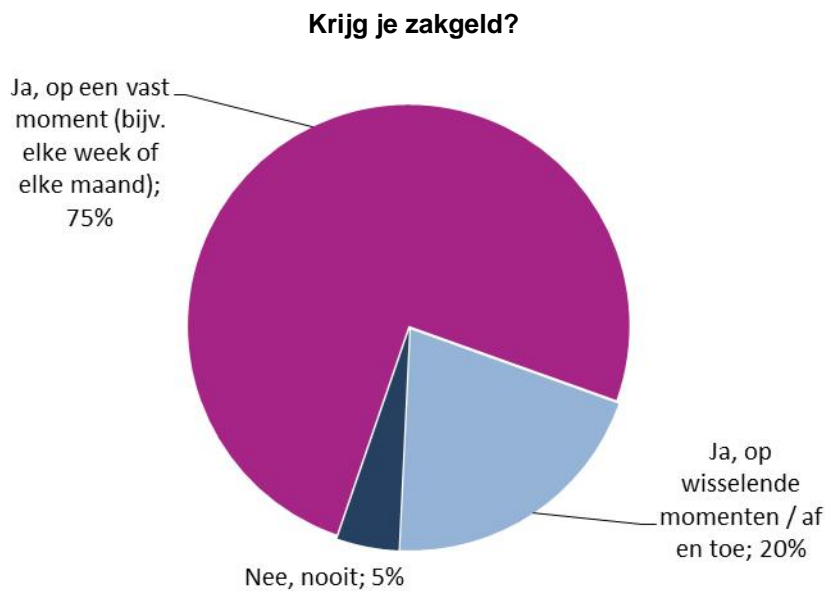
Het opleidingsniveau van de ouders van deze kinderen is als volgt verdeeld:

Geen onderwijs / basisonderwijs	1%
LBO / VBO / VMBO (kader- en beroepsgerichte leerweg)	7%
MAVO / eerste 3 jaar HAVO en VWO / VMBO	10%
MBO	38%
HAVO en VWO bovenbouw / WO-propedeuse	8%
HBO / WO-bachelor of kandidaats	28%
WO-doctoraal of master	8%
Totaal	100%

2 Bijna alle kinderen krijgen (vast of variabel) zakgeld

Driekwart van de kinderen krijgt zakgeld op een vast moment, nog eens 20% krijgt geld op andere momenten. Dit betekent dat slechts 5% het helemaal zonder eigen inkomsten moet stellen.

Kinderen van hoger opgeleide ouders krijgen vaker zakgeld dan van lager opgeleide ouders, en zij krijgen het geld ook vaker op een vast moment, in plaats van onregelmatig.

Het zakgeld wordt grotendeels contant gegeven (82%), bij 28% wordt het gestort op een bankrekening. (Soms komt contant en storten beide voor, waardoor het totaal op meer dan 100% uitkomt).

3 Spaardoelen: van klein tot groot

Uit een rijtje van ‘activiteiten’ die met geld te maken hebben, wordt het vaakst aangegeven (83%) dat kinderen een tijdje sparen voor iets tot ze genoeg geld hebben om het te kopen (spaardoel stellen). Het geld in de spaarpot wordt ook door velen geteld en kinderen die een bankrekening hebben checken meestal hoeveel er op staat. Daadwerkelijke bankhandelingen (zoals zelf pinnen of storten) komen ook voor, maar minder vaak.

Dat veel kinderen een spaardoel hebben blijkt ook wel uit de rechtstreekse vraag of ze momenteel aan het sparen zijn: hierop antwoordt 87% met ja. Er zijn wat dit betreft geen verschillen naar geslacht, woongebied of het opleidingsniveau van ouders. Van de groep die spaart, heeft bijna twee derde momenteel een specifiek spaardoel, en zegt (daarnaast) maar liefst 42% (ook) te sparen voor later.

De specifieke spaardoelen lopen zeer uiteen, maar hebben meestal met (spel)apparaten te maken:

- van bescheiden (nagellakremover , een telefoonhoesje of een boek)
- tot zeer haalbaar ('iets van Lego of Playmobil'- 12 x genoemd)
- tot nog onbekend ('weet ik nog niet: 9 x genoemd)

- tot het meest voorkomend (computergames en spelconsoles- > 35 x genoemd), en ook vaak: een nieuwe telefoon of tablet (ook > 35 x genoemd)
- tot best groot: een brommer, bootje of een paard (elk 1 x)
- en divers: 'Een trampoline' en 'ik spaar voor later'

Meisjes noemen vaak iets specifiek voor het paardrijden (een paardrij-jas of halster), jongens meer gameproducten.

4 Meeste kinderen mogen (tot op zekere hoogte) zelf bepalen waar ze hun zakgeld aan uitgeven

Een overgrote meerderheid (84%) van de kinderen geeft aan dat ze in principe zelf mogen bepalen waar ze hun geld aan uitgeven. Dit verschilt niet naar geslacht of opleiding ouders, maar *wel* naar gebied in Nederland: in de grote steden en gebied 'Rest west' beslist zelfs 90% van de kinderen zelf wat ze kopen, tegenover 80% buiten de Randstad.

Ook al vinden kinderen dat ze het zelf mogen weten, in praktijk, vindt er, vóór er een daadwerkelijke aankoop plaatsvindt, nog wel het nodige overleg plaats (ook weer het meest buiten de Randstad):

Moet je met je ouders overleggen voordat je je zakgeld aan iets mag uitgeven?

Ja, ik moet <u>altijd</u> overleggen voordat ik iets mag kopen	48%
Ja, ik moet <u>soms</u> overleggen voordat ik iets mag kopen	34%
Nee, ik hoef niet te overleggen, maar ik vind het zelf soms fijn om te overleggen	10%
Nee, ik mag helemaal zelf beslissen	7%
Ik geef mijn zakgeld niet uit.	1%

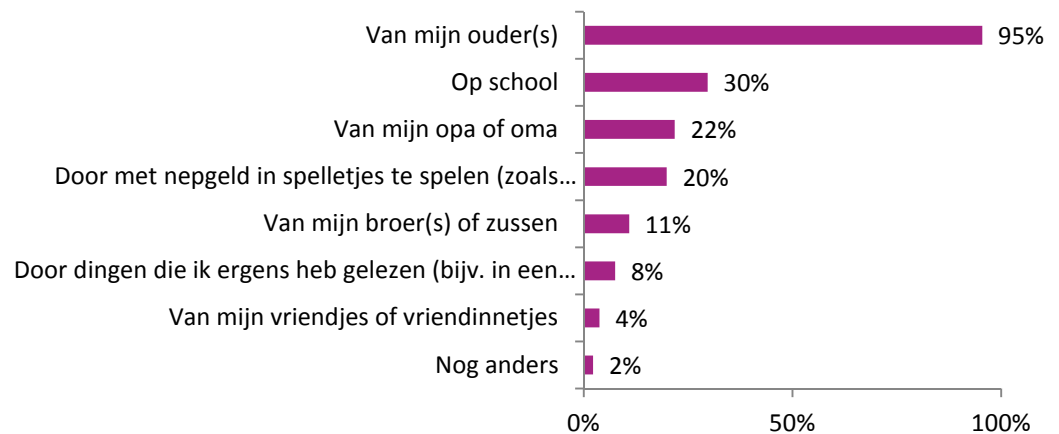

5 Ouders door kinderen als DE bron gezien om te leren omgaan met geld

Ouders zijn veruit de belangrijkste bron om over geld te leren, nagenoeg iedereen noemt hen als bron waarvan ze leren. Geldeducatie op school vindt (in de ogen van kinderen) veel minder plaats (ofwel wordt minder herkend door leerlingen).

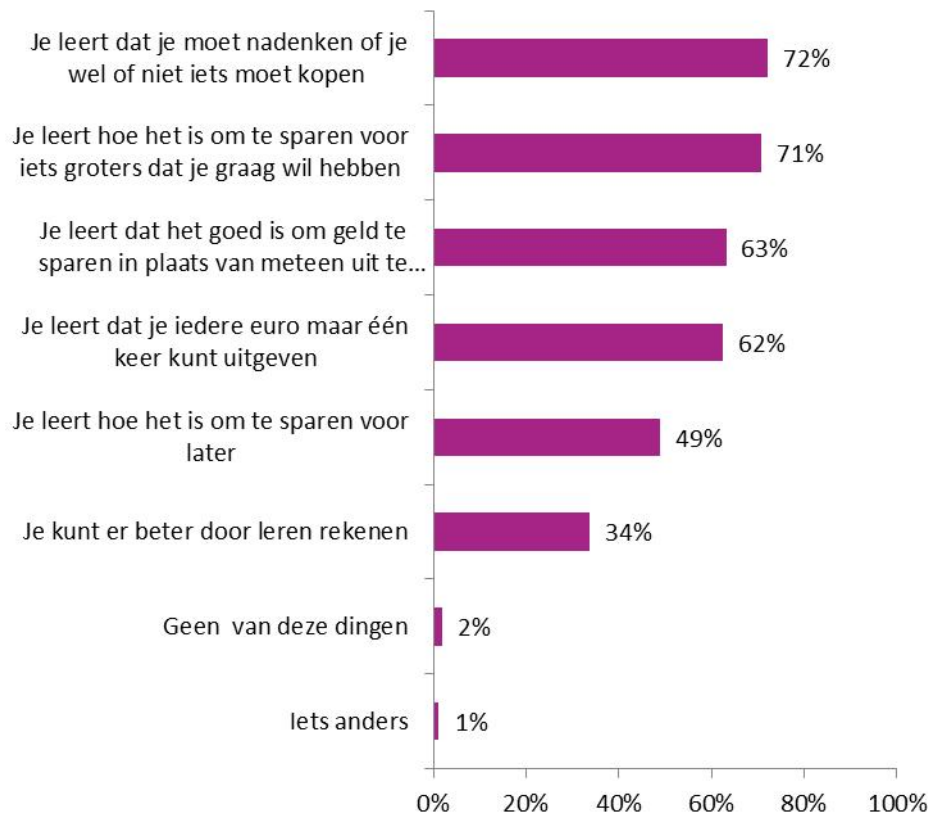
Er zijn slechts enkele verschillen onder subgroepen: ten eerste leren meisjes meer dan jongens van hun 'peers' over geld (6% vs 2%). Ook vindt deze 'peer learning' vaker plaats onder kinderen van hoger opgeleide ouders, dan onder kinderen met laag opgeleide ouders (7% vs. 2%). Kinderen van hoger opgeleide ouders doen meer dan in lagere opleidingsklassen kennis op uit media (bijv. internet of tijdschriften).

Waar of van wie heb je geleerd over hoe je goed met geld kunt omgaan?

De meeste kinderen kennen meerdere elementen toe die je kunt leren van zakgeld. Naast nadenken over aankopen, sparen voor iets groters en geduld hebben, is een bijkomend voordeel het beter leren rekenen, volgens één op de drie kinderen.

Wat kun je allemaal leren van zakgeld?

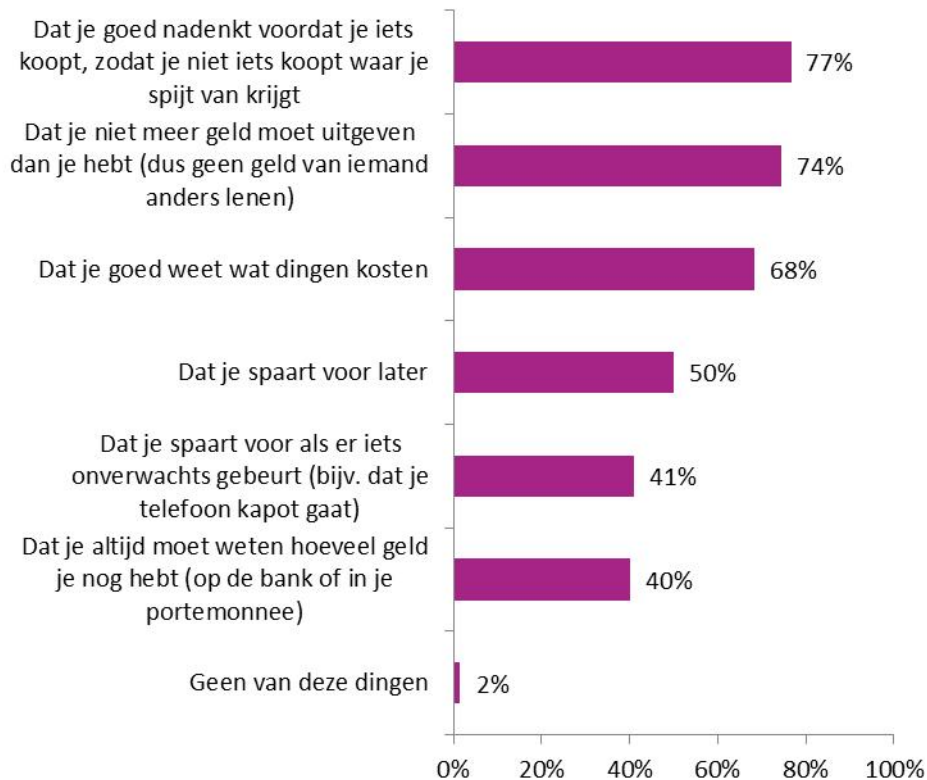

Overigens doen veel ouders het effect van leren van zakgeld wellicht weer teniet, als ze iets wat kinderen graag willen hebben gewoon geven in plaats van ervoor te laten sparen: Maar liefst twee derde van de kinderen geeft aan: Als ik iets graag wil hebben, krijg ik het meestal toch wel van mijn ouders (hoef ik niet mijn zakgeld voor te gebruiken).

6 Praten over verstandig omgaan met geld

De meeste kinderen (87%) praten wel eens met ouders over verstandig met geld omgaan: dit verschilt niet in verschillende gebieden of opleidingsniveaus. Wat weten kinderen dan over wat er bij verstandig met geld omgaan hoort? Dat is best veel.

Wat hoort er volgens jou allemaal bij het verstandig omgaan met geld?

Ook hier zien we enkele significante verschillen naar subgroepen:

- Jongens vinden vaker dat je goed moet nadenken om te voorkomen dat je spijt hebt van aankopen (83% onder jongens vs. 70% onder meiden)
- Kinderen van laag opgeleide ouders zeggen vaker dat je niet moet lenen dan kinderen van hoog opgeleide ouders (79% vs. 67%)
- Kinderen van laag opgeleide ouders vinden vaker dan kinderen van hoog opgeleide ouders dat goed weten wat iets kost hoort bij verstandig omgaan met geld (75% vs. 58%)

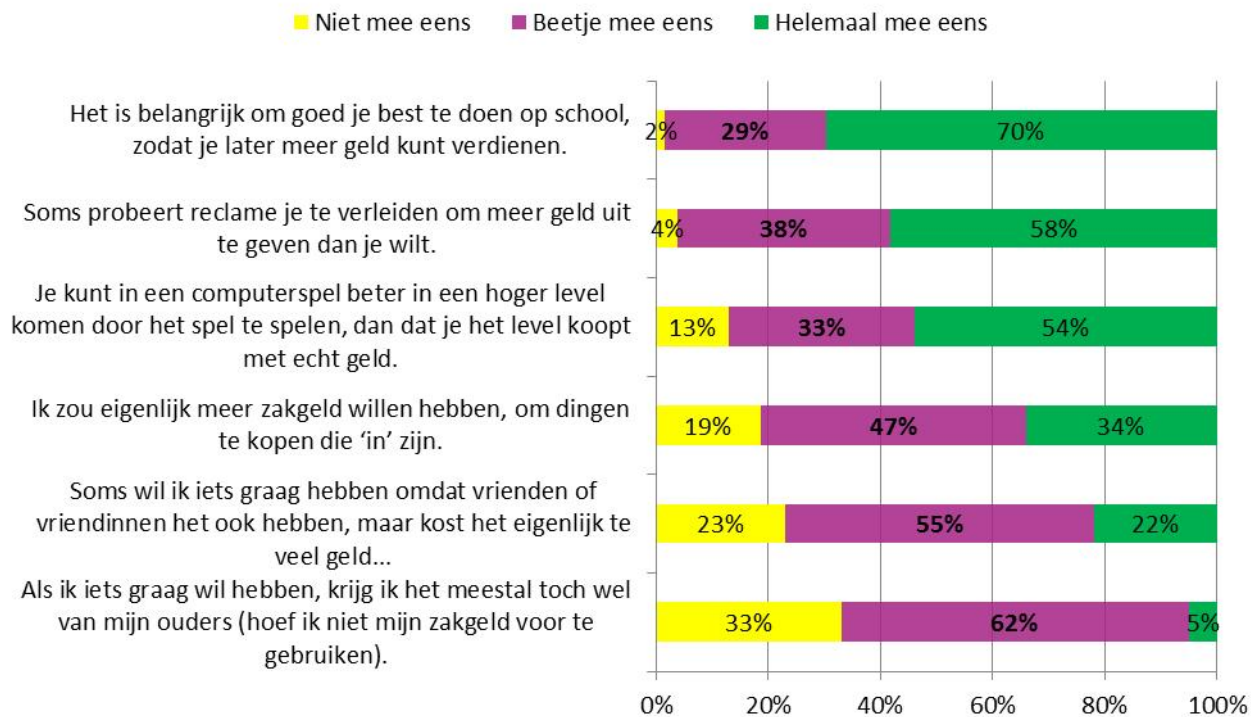
7 Meerderheid kinderen heeft wel eens spijt van een aankoop van zakgeld

Een meerderheid van de kinderen (61%) heeft wel eens spijt te hebben gehad van een aankoop die ze met zakgeld deden (onderverdeeld in 3% die zelfs vaak spijt had en 58% soms). Er zijn wat dit betreft geen verschillen in subgroepen.

8 Sociale druk om geld uit te geven bij ruime meerderheid kinderen

Er zijn enkele stellingen beoordeeld door de kinderen. Hieruit blijkt dat nagenoeg alle kinderen (96%) weten dat ze door reclame worden verleid om meer geld uit te geven dan je wil. Maar niet alleen uit reclame komt druk voort om te 'spenden': ook trends en de dingen die je vrienden hebben, oefenen druk uit om meer geld uit te geven. Zo is 81% van de kinderen het (helemaal) eens met de stelling dat ze eigenlijk meer zakgeld willen om dingen te kopen die 'in' zijn, en ook geeft 77% aan dat ze soms heel graag iets willen hebben dat vrienden hebben, maar waar ze het geld niet voor hebben.

Er zijn geen verschillen tussen de geslachten, woongebieden of opleidingsmilieus: sociale druk komt dus overal in even grote mate voor.

9 Computerspellen doen ook iets nuttigs wat betreft geld

Er is altijd veel te doen over kinderen en computerspellen, maar er kan ook iets goeds uit voortkomen. Zo zegt 20% van de kinderen dat het spelen met nepgeld of –muntjes in spellen hen heeft geleerd hoe ze goed met geld moeten omgaan (en dat is helemaal niet zo héél veel minder dan hoeveel kinderen van school hebben geleerd, dat was nl. 30%). Bovendien vinden bijna alle kinderen (87%) dat je in een computerspel beter in een hoger level kunt komen door het spel te spelen, dan dat je het level koopt met echt geld.

10 Hoe goed kunnen ouders eigenlijk met geld omgaan?

De meeste kinderen zijn vrij positief over hoe goed hun ouders met geld kunnen omgaan:

Kunnen je ouders volgens jou goed omgaan met geld?	
Ja heel goed	45%
Ja best wel	48%
Niet zo goed	2%

11 Vrienden zijn belangrijker dan geld

Als ze met het dilemma Veel vrienden versus Veel geld worden geconfronteerd, zegt een overgrote meerderheid van de kinderen (83%) dat ze veel vrienden toch echt leuker vinden dan veel geld. Toch betekent dit dat bijna 1 op de 5 kinderen wél geld verkiest boven vrienden.